

Editörden...

Prof. Dr. Fahrettin ÖZDEMİRCİ

*Erişemediğiniz bilgi sizin değildir.
Bilgi sistemleri ve bilişim yönetimi bilgiye erişiminizi sağlar.*

Bilgi varlıklarının katma değere dönüştürülmesi çağımızın önemli konularından birisidir. Tüm sektörlerde olduğu gibi kamu sektörü bilgisinin ekonomik değeri yeniden kullanım çerçevesinde şekillenmektedir. Verilerin üretimi, bilgiye dönüşümü ve bilginin karar süreçlerinde kullanımı ekonomik değer süreci ile ele alınmalıdır.

Kamu bilgisinin üretilmesi bir harcamayı gerektiriyorsa ticari boyutu var demektir. Ekonomide kamu ve özel firmaların rollerinin değişmesi ile birlikte kamu sektörü bilgilerinin yeniden kullanımına yönelik pazar genişlemektedir. Teknolojik yenilikler, özellikle mobil ağların gelişmesi, birçok alanda kamu sektörü bilgisi tabanlı hizmetlerin gelişmesini beraberinde getirmektedir. Bilgi üretiminde en büyük paya sahip olan kamu sektörünün bilgi ekonomisinde **yarattığı pay ve değer ölçeklenebilir ve ölçülebilir** sistemlere kavuşturulması gerekir.

Bu bağlamda, bilgi sistemleri ve bilişim yönetiminde ihtiyaç duyulan ürünlerin ve yazılımların standartlara uygunluğunun sertifikalandırılması yetmemekte; kurumların bilgi sistemi süreçlerini yönetebilme yeteneği, iş ve işlem süreçlerini e-ortamda yürütme becerisi ve başarısı, bilgi sistemlerini kullanma yetkiliğinin ölçülmesi ve sertifikalandırılması gerekmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini üretme ve kullanma beceri ve yeteneğinin yüksek olduğu toplumların, devletlerin, kurumların geleceği şekillendireceği, diğerlerinin ise **var olma mücadelesinde yok olma riskiyle karşı karşıya kalacağı bir dönemden geçiyoruz.**

Bu çerçevede; bilgi sistemlerinin ve bilişim yönetiminin bir kurumda etkin olması: iki temel unsura bağlıdır. **Birincisi**, etkin kurumsal yapılar; **ikincisi**, yetki ve sorumluluklardır. Bu unsurlar net olarak ortaya konulmadan bilgi yönetimi ve bilişim sistemleri bir kurumda etkin olarak yönetilememekte; en iyi, en nitelikli olarak tanımlanan yazılımlara sahip olmak yetmemektedir. Konuyu bir bütün olarak görebilmek için öncelikle meselelerin hayatımıza girişi, getirdikleri, götürdükleri konusunda bilgi sahibi olmak, getirdiklerinin kaos veya düzen oluşturup oluşturmayacağı konusunda kafalarda sorulara yer açmak gerekmektedir.

Bugün farklı disiplinlerde kullanılan ve çoğu artık ortak olan, ancak farklı boyutları ile tanımlanan, anlam yüklenen kavramlardan bazılarını burada sıralamakta yarar olduğunu düşünüyorum. Amaç bu alanda çalışanların ve

çalışmayı düşünenlerin bu kavramları bilerek, birbiriyle ilişkilendirerek kendilerini geliştirmeleri ve çalışmalarını sürdürmeleri içindir. Bu yaklaşım farklı disiplinlerle neden birlikte çalışılması gerektiğinin de daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

- * **e-Dünya** – e-Bağımsızlık – **e-Mahremiyet** – e- Güvenlik
- * Dijital bellek - **Yapay zeka** - Dijital bilinç - **Endüstri 4.0**
- * **Kurumsal bellek** – Arşiv – **Kurum veri merkezi**- Felaketten kurtarma merkezi
- * Sistemlerin evrimi - **Sistemlerin DNA'sı** - Kendini yenileyen sistemler
- * **Siber güvenlik** - Siber terörizm - **Veri ve bilgi güvenliği**
- * e-Kurum - **e-Devlet** -Bulut bilişim
- * **e-Ortamlar ve büyük veri** - Yapılandırılmamış veri - **Anomali analizi**
- * Gerçek zamanlı veri analizi - **Hareket analizleri**- Verinin/bilginin kıymetlendirilmesi
- * **Ölçeklenebilir veri** - Ölçülebilir veri noktaları oluşturma
- * Kişisel veri – **Veri noktalarından kişilik analizleri oluşturma** - Kişi/kişilik profili oluşturma
- * **Kurumsal veri** - Veri noktalarından kurum analizleri oluşturma - **Kurum profili oluşturma**
- * Açık devlet verisi- **Açık kamu verisi**- Veri koruma hukuku

Tüm bu kavramlar ve olgular **bilgi sistemleri ve bilişim yönetiminin** odak noktalarını oluşturmaktadır.

Bilgi yöneticileri ile bilişimcilerin birlikte çalışması, alanı ileri götürmek için şarttır. Bilginin e-ortamda etkin, güvenilir üretimi ve yönetimi, işbirliklerinin yapılmasını, deneyimlerin paylaşılmasını gerektirmektedir. Kuşkusuz deneyim vardığımız yer değil, gittiğimiz yol olmalıdır. Yolda yaşadıklarımız, bizi değiştirecek ve geliştirecektir. Eğer yolculuğa dikkat edersek, işbirliklerimizi artırırsak, deneyimlerimizi paylaşırsak ancak o zaman gelişebileceğiz.

Birbirleriyle kıyaslanabilir nitelikte olmayan sonuçları bir cadı kazanına atıp karıştırmaktan ibaret bir disiplinlerarası yaklaşımdan kaçınmak da gerekir. Ülkemizde çok değerli yazılımcılar var, ancak kurguya da ihtiyaç var, sistematize etmeye de ihtiyaç var. Biz bunları yapabilirsek, ihtiyaçlarımızı ortaya koyabilirsek, **yerli yazılımların niteliği artacaktır**. Küreselleşen dünyada buna daha çok ihtiyacımız var, oyun kurucu olmak için buna ihtiyacımız var, artık **sihirli değnek kod yazabilmekte, yazılım yapabilmekte, etkin olarak yönetebilmektedir**. Günümüzde modern organizasyonların varlığı özgürleşmeye

dayalıdır. Artık özgürleşme, **yönetim süreçlerinin yönetildiği yazılımların milli olmasından** geçmektedir. Yönetilir ve yönlendirilebilir kullanıcı mı olacağız, yoksa yöneten ve yönlendiren mi olacağız? **e-Bağımsızlık için** evrensel standartlara uygun **yerli yazılımlar, yerli bilgi sistemleri** hedefimiz olmalıdır.

Kurumlar bundan 10, 20, 50, 100 yıl sonra kendilerini nerede görmek istiyorlar? Yol haritalarını ona göre çizecekler, bilgi sistemlerini ona göre şekillendirecekler. Bilgi sistemleri ve bilişim yönetimi kurumlarımızın, toplumumuzun, devletimizin geleceğidir.

Artık elektronik belge yönetimi ve elektronik arşivler bilgi sistemlerinin ve bilişim yönetiminin en önemli ve en büyük alanını oluşturmaya başlamış, bilgi sistemlerin baş aktörü haline gelmiştir. Elektronik belge yönetimi ve e-arşiv uygulamaları, e-imzanın kullanımını hızla yaygınlaştırmış, güvenli belge-bilgi üretmenin ve paylaşmanın en güzel örneklerini oluşturmuştur.

Bilgi ve belge yönetimi alanının da, yeni gerçeklerini tespit edip kendine güncel ve vizyoner bir yol haritası çizerek hızla gelişip evrilmesi gerekmektedir. Bilgi sistemlerinde, bilgi üretiminde, kullanımında yaşanan değişim, bilgi ve belge yönetimi bölümlerinin kabına sığmamasına neden olmaktadır. Bilgili olmak başarılı olmak anlamına gelmemekte; başarı, bilginin etkin kullanımını ve yönetimini gerektirmektedir. Artık etki alanı genişleyen ve değişen Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri kendilerine daha geniş hareket alanı aramak durumuna gelmiştir.

Kapsama alanı, etkileri çok geniş ve çok çok uzun soluklu olan bilgi sistemleri ve bilişim yönetimi uygulamalarının geliştirilmesinde, yönetilmesinde ve kullanımında bilgi/belge yöneticileri, bilişimciler, bilgisayar mühendisleri, yazılım mühendisleri, yönetim bilimciler birlikte çalışmalıdır.

Bu yayında yer alan çalışmalar, disiplinlerarası yaklaşımla 19-20 Ekim 2017 tarihleri arasında Ankara Üniversitesi Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme Merkezi (BİL-BEM), Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi (BEYAS) Koordinatörlüğü, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen ve TÜRKSAT ana sponsorluğunda gerçekleştirilen “Kurumsal Dinamikler Çerçevesine Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi: Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu”nda sözlü olarak sunulan bildirimlerden bağımsız birer çalışmaya dönüştürülen ve genişletilen makalelerden oluşmaktadır. Bağımsız çalışmalar, çift körlüme yöntemi ile hakem değerlendirmesinden geçirilerek bu kitapta yayınlanmıştır.

Kitapta ele alınan konuları Endüstri 4.0’ın bir parçası olarak değerlendiriyoruz. Çünkü biz Endüstri 4.0 devrini yaşıyoruz ve bunun ne kadar farkındayız! Endüstri 4.0 disiplinlerarası çalışmaları gerektiren bir kapsama sahiptir ve disiplinlerin birbirinden öğrenecek çok şeyleri olduğu çağımızın da bir gerçeğidir. Endüstri 4.0

başlığı altında yapay zeka gibi ileri düzey uygulamalar **insanlığı şekillendirmektedir**. Her geçen gün kurumlarda, toplumlarda, **devletlerde veri işlemede yapay zekâ ve robotik sistemler** önem kazanmaktadır.

Kitapta yer alan çalışmalarda, bilgi sistemleri ve bilişim yönetimi konuları yenilikçi yaklaşımlarla, farklı disiplinlerin bakış açılarıyla, farklı boyutlarıyla, uygulama örnekleriyle ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Kitapta yer alan 21 değerli çalışma üç başlık altında gruplandırılarak araştırmacılara ve okuyuculara sunulmaktadır. “**Elektronik Belge-Bilgi-Arşiv ve Açık Devlet Verisi, Büyük Veri, Yapay Zeka Üzerine Yeni Yaklaşımlar**” başlıklı **Birinci Bölümde**; elektronik belge-bilgi-arşiv sistemleri ile açık devlet verisi, büyük veri, yapay zekâ konularına ilişkin yeni yaklaşımları, çözümlere yönelik yeni bakış açılarını ve değerlendirmeleri içeren çalışmalara yer verilmektedir. “**Yeni Teknolojiler, Güvenlik ve Hukuk**” başlıklı **İkinci Bölümde**; elektronik belge-bilgi-arşiv sistemlerinin teknik altyapı, yeni teknolojiler, felaket yönetimi, güvenlik, kişisel verilerin korunması ve hukuk boyutuna açıklık getiren araştırmalar bize önemli bilgiler sunmaktadır. “**EBYS Uygulamalarının Boyutları ve Standartlar**” başlıklı **Üçüncü Bölümde**; kurumsal deneyimler ve uygulama örnekleri bağlamında e-belge-bilgi-arşiv yönetim sistemi uygulamalarının boyutu, gerekli standartlar, standartların getirdikleri, nitelikli insan gücü gereksinimi ve yetiştirilmesine ilişkin çalışmalar yer almaktadır.

Kitap basılı ve elektronik olarak yayınlanmaktadır. Kitap para ile satılmamaktadır. e-Kitap Ankara Üniversitesi Açık Erişim Veritabanı’nda yer almaktadır. Ayrıca; BİL-BEM Web (<http://bibem.ankara.edu.tr>), Fahrettin Özdemirci Web (<http://fahrettinozdemirci.com.tr>), e-BEYAS Sempozyumları Web (<http://ebeyas.org>) sitelerinden erişilebilmektedir.

Ankara Üniversite Bilgi Yönetim Sistemleri Belgelendirme Merkezi (BİL-BEM) olarak TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark platformunda “**Bilgi Yönetimi**” adıyla bilimsel elektronik dergi çıkarmak için başvuru yapılmış ve DergiPark’ta açılmıştır. Bilgi Yönetimi Dergisine <http://dergipark.gov.tr/by> adresinden erişebilirsiniz. Bilgi Yönetimi Dergisi ilk sayısını Haziran 2018 de çıkarmak için çalışmalara başlamıştır. Bu bağlamda tüm araştırmacılarımızın ve okurlarımızın dergiye katkı vermelerinden memnuniyet duyacağımız belirtmek isteriz.

Bu alanda literatürün zenginleştirilmesine katkı sağlayan tüm yazarlara ve çalışmalarını değerlendirerek, öneriler sunarak çalışmalara katkı sağlayan Bilim Kurulu üyelerinize teşekkür ederiz.

Saygılarımla,
Fahrettin Özdemirci
Editör, BİL-BEM Müdürü
Gölbaşı Aralık 2017